

Vlaams
Parlement

stuk **42** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 15 september 2011 (2010-2011)

Kinderrechtencommissariaat

Jaarverslag 2009-2010

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door de heer John Crombez

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de heer John Crombez, mevrouw Else De Wachter;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Mia De Vits, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

42 (2010-2011) – Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

INHOUD

I. Uiteenzetting door de heer Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris...	4
1. Inleiding	4
2. Van signaal tot advies	4
3. Rechten op, in en door het gezin.....	4
3.1. Opvoeding	4
3.2. Kinderen en jongeren in gezinnen met schulden	4
3.3. Echtscheiding.....	5
4. Recht op zorg en hulpverlening	5
4.1. Kinderen, jongeren en het zorgtekort.....	5
4.2. Kinderen, jongeren en de eerstelijnsdiensten.....	6
4.3. Kinderen, jongeren en de bijzondere jeugdzorg.....	6
5. Recente adviezen en dossiers	6
II. Bespreking	7
Gebruikte afkortingen	12

Op dinsdag 28 juni 2011 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid een gedachtewisseling over het Jaarverslag 2009-2010 van het Kinderrechtencommissariaat. Het jaarverslag werd toegelicht door de heer Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris. Voor het beantwoorden van de vragen werd hij bijgestaan door mevrouw Inge Schoevaerts, medewerker ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER BRUNO VANOBBERGEN, KINDERRECHTENCOMMISSARIS

1. Inleiding

De heer *Bruno Vanobbergen* zegt dat zijn toelichting bij het Jaarverslag 2009-2010 van het Kinderrechtencommissariaat wellicht zal overlappen met de besprekingen in de Commissie Jeugdzorg. Hij zal voorts ook aandacht besteden aan een aantal thema's die pas in het volgende jaarverslag zullen worden opgenomen.

2. Van signaal tot advies

Het KRC krijgt signalen van diverse groepen: van minderjarigen, maar ook van ouders en van professionals. Het KRC gaat op drie verschillende manieren aan de slag met die signalen. Op basis van het eigenlijke klachtenonderzoek kan het aanbevelingen formuleren voor de betrokken dienst of organisatie. Het probeert ook maximaal te bemiddelen en herstelgericht te werken. Ten slotte probeert het door te verwijzen en gerichte adviezen te geven zodat de professionals een oplossing krijgen voor hun klacht.

Het KRC probeert ook proactief te werken. Daarmee gaat het in op de suggestie van het overleg- en adviesorgaan om meer aandacht te besteden aan bepaalde kwetsbare groepen van minderjarigen. Het KRC zoekt die groepen actief op en probeert het perspectief van minderjarigen aan bod te laten komen op basis van focusgroepen. Zo poogt het zijn motto 'van signaal tot advies' concreet vorm te geven, niet alleen op het niveau van het individu en de organisatie, maar ook op structureel niveau.

3. Rechten op, in en door het gezin

3.1. Opvoeding

De rechten en de verantwoordelijkheden van de kinderen botsen soms met de rechten en de verantwoordelijkheden van ouders. Het KRC krijgt daarover geregeld vragen, zowel van kinderen en jongeren als van ouders. Kinderen en jongeren stellen bijvoorbeeld vragen over hun privacy tegenover hun ouders. Het gaat daarbij onder meer om gsm- en internetgebruik. Ook het gebruik van geweld binnen het gezin is een belangrijk thema. Minderjarigen vragen advies om een situatie draaglijker te maken of om een oplossing te vinden. Professionals vragen aan het KRC advies over de manier waarop ze minderjarigen het best kunnen helpen. Vorig jaar werd er bij minderjarigen een uitgebreide bevraging gedaan over het gebruik van geweld in het gezin, op school en in de vrijetijdssfeer. Op 23 september 2011 zal dit dossier worden toegelicht op een studiedag in het Vlaams Parlement. Minderjarigen vragen ook geregeld wat hun rechten zijn als ze zelfstandig zouden gaan wonen of als ze zouden intrekken bij vrienden of familie.

3.2. Kinderen en jongeren in gezinnen met schulden

Dit subthema kwam ook aan bod in het advies dat het KRC heeft uitgebracht over kinderarmoede vanuit het perspectief van de kinderrechten (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 580/1). Steeds meer gezinnen kampen met schulden en krijgen te maken met schuldbemiddeling. Binnen het huidige wettelijke kader zijn kinderen en jongeren echter nagenoeg

onzichtbaar binnen het hele proces van de schuldbemiddeling. Het KRC vindt dat het recht op een volwaardig bestaan en het recht op ontwikkeling van kinderen moeten worden gegarandeerd. De diensten voor schuldbemiddeling moeten het perspectief van kinderen en jongeren mee opnemen.

3.3. *Echtscheiding*

Kinderen en jongeren signaleren problemen met de onderhoudsplicht, of klagen over aanslepende opvoedingsconflicten tussen de ouders en over de toepassing van de verblijfs- en omgangsregeling.

Er zijn heel wat problemen met het alimentatiegeld. Naarmate ze ouder worden gaan tieners de betekenis daarvan beseffen. Ze vragen aan het KRC of ze de betrokken ouder daarop kunnen aanspreken.

Een tweede reeks signalen hangt samen met het feit dat de reorganisatie van het ouderschap na de scheiding niet altijd even vlot verloopt. De ouders moeten nog altijd samen opvoeden, maar het blijkt niet evident om daarbij het belang van het kind voor ogen te blijven houden. Daarvoor verwijst de spreker naar het coschoolschap.

Een andere vraag die vaker opduikt is of de verschillende kinderen – jongens en meisjes of kinderen met een groot leeftijdsverschil – dezelfde slaapkamer mogen delen. Het KRC heeft daarover een bijdrage geschreven voor www.jeugdrecht.be.

Een ander belangrijk item is de psychosociale hulpverlening voor kinderen die niet kan worden opgestart indien een van beide ouders weigert in te stemmen. Soms zijn de hulpverleningsdiensten bang om betrokken te raken in een echtscheidingsstrijd en vragen ze daarom het akkoord van beide ouders, dat er niet altijd is. Soms kan de hulpverlening niet voldoen aan de verwachting van ouders en kinderen om hun conclusies op papier te zetten opdat de rechtbank meer geloof zou hechten aan hun verhaal. Het feit dat er in dergelijke situaties soms ook geweld wordt gebruikt ten aanzien van kinderen was een bijkomende reden om werk te maken van een grootschalige bevraging.

Rond de verblijfs- en omgangsregeling zijn er twee grote problemen. Soms wordt de verblijfs- en omgangsregeling niet nageleefd en soms wil men deze regeling aanpassen. Dat komt vaker voor naarmate de kinderen ouder worden en een andere vrijetijdsbesteding hebben.

4. Recht op zorg en hulpverlening

4.1. *Kinderen, jongeren en het zorgtekort*

In 2009-2010 heeft het KRC gewerkt rond de problematiek van de wachtlijsten. Er zijn wachtlijsten in de bijzondere jeugdzorg, in de gehandicaptenzorg en in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Kinderen in een problematische opvoedingssituatie of kinderen met een psychiatrische problematiek wachten in de gesloten gemeenschapsinstellingen tot er een plaats vrijkomt in een mpi, in de kinderpsychiatrie of in een andere voorziening van de bijzondere jeugdzorg. Er is echt een structureel tekort in het hulpaanbod. Aan de hand van de methodiek van het waarderend onderzoek heeft het KRC onderzocht hoe men op een constructieve manier kan omgaan met de problematiek van de wachtlijsten. Dat heeft geresulteerd in de nota over zorgtekort (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 872/13). Op drie niveaus reikt deze nota bouwstenen aan voor een positieve geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren: op het niveau van de hulpverleningsrelatie, op het niveau van de organisatie en op het niveau van het beleid.

4.2. *Kinderen, jongeren en de eerstelijnsdiensten*

Geregeld wordt er advies of informatie gevraagd over de verschillende eerstelijnsdiensten. Binnen dat aanbod vinden veel jongeren en ouders hun weg niet. Daarom dient men werk te maken van een toegankelijke wegwijzerinformatie over het bestaande hulpverleningsaanbod.

4.3. *Kinderen, jongeren en de bijzondere jeugdzorg*

Het KRC heeft aan de Commissie Jeugdzorg een knelpuntennota overgemaakt die een overzicht geeft van de thema's waarmee het KRC via zijn ombudswerk werd geconfronteerd (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 872/2). Een eerste knelpunt is het recht op duidelijke informatie, zeker bij plaatsingsmaatregelen. Voor heel wat jongeren is het immers onduidelijk wat er precies bedoeld wordt met oplossingsgericht werken en wat er in die situatie precies van hen gevraagd wordt. Een tweede knelpunt is het recht op inspraak. Het consulteren van de jongeren blijft een probleem in de verschillende stappen van de hulpverlening. Een ander knelpunt is dat het verschil tussen de vrijwillige en de gedwongen hulpverlening in de praktijk vaak niet duidelijk is. De gedwongen hulpverlening wordt vaak gebruikt als een stok achter de deur, zodat de vrijwilligheid eigenlijk afgedwongen wordt. De vrijwilligheid is vaak ook eenzijdig. Als de ouders niet willen meewerken, stopt de vrijwilligheid en blijven de jongeren in de kou staan.

Gezinsgericht werken is soms in strijd met het belang van de minderjarigen. In de praktijk gaat men vaak uit van het principe dat het kind zo snel mogelijk moet kunnen terugkeren naar de biologische ouders. In de praktijk is het gezin daar echter vaak nog niet klaar voor. Dit leidt tot allerlei conflictsituaties met pleegouders of familieleden. Op het ogenblik dat de minderjarige naar een voorziening wordt gebracht, worden die conflicten vaak verplaatst naar de begeleiders van de voorzieningen. Het combineren van hulpverleningsvormen blijft vaak moeilijk.

Het KRC vraagt ook aandacht voor de minderjarigen met een beperking. In het hulpaanbod van het VAPH bestaan enorme wachtlijsten. Daardoor komen de gezinssituaties onder druk te staan. Ouders proberen hun kind zo lang mogelijk thuis te verzorgen. Op een bepaald ogenblik moeten ze echter toch op zoek gaan naar een andere oplossing. Op dat ogenblik is de nood al dringend. Door de wachtlijsten kan aan die dringende nood echter niet tegemoetgekomen worden. Tot op vandaag slaagt men er ook niet in om een afdoend antwoord te geven op knelpunt dossiers of zorgvragen met urgentiecode 1. Dat probleem werd ook al aangehaald binnen de Commissie Jeugdzorg. Het KRC is het zeker eens met het principe van het werken met urgentiecodes. In de praktijk dragen echter heel wat zorgvragen van jongeren de urgentiecode 1. Daardoor vervalt het gevoel van urgentie.

5. Recente adviezen en dossiers

Een eerste thema is het dossier van de drie Roemeense meisjes die werden teruggestuurd naar Roemenië. Het KRC heeft hierover een advies bezorgd aan alle parlementsleden. Het KRC heeft dit dossier niet losgelaten op het ogenblik dat de meisjes het land hebben verlaten. Het heeft contacten gehouden met de Roemeense overheid. Dat is echter niet goed verlopen. Het KRC heeft de bevoegde Roemeense minister aangeschreven met de vraag naar informatie over het verblijf van de kinderen, over het hulp- en zorgtraject en over de bescherming van de kinderen tegen verder misbruik. Tot op vandaag heeft het KRC echter nog geen antwoord gekregen van de minister. Het KRC heeft ook contact opgenomen met UNICEF Roemenië met de vraag om het dossier mee op te volgen. UNICEF Roemenië heeft geprobeerd contact op te nemen met de minister, maar dat was niet gemakkelijk. Het KRC heeft ook geprobeerd om contact op te nemen met de dienst Jeugdzorg in Oradea. Ook dat heeft nog geen resultaten opgeleverd.

Een tweede thema is jongeren en seksualiteit. De voorbije jaren namen heel wat ouders en begeleiders van voorzieningen contact op met het KRC in verband met het seksueel gedrag van jongeren. Het KRC probeert in een dossier het thema op een positieve manier te belichten. Er worden suggesties geformuleerd voor het werken aan relationele vorming en seksuele opvoeding binnen een voorziening. Het KRC richt zich ook expliciet tot de scholen. Zij worden hiermee geconfronteerd, bijvoorbeeld tijdens studiereizen. Het KRC heeft geprobeerd om dit uit de probleemcontext te halen en om het te zien als een gewoon iets, waaraan men vanuit opvoeding en onderwijs heel wat aandacht moet besteden.

De rechten van kinderen en jongeren in de ziekenhuisschool en in de kinder- en jeugdpsychiatrie vormen het derde thema. Dit vloeit voort uit de suggestie van het overleg- en adviesorgaan om aandacht te besteden aan kwetsbare groepen kinderen en jongeren. Het gaat daarbij niet alleen om specifieke groepen van kwetsbare kinderen en jongeren. Door een ongeluk of door ziekte kunnen kinderen of jongeren van de ene dag op de andere in een kwetsbare situatie terechtkomen. In een dergelijke situatie moet niet alleen het recht op onderwijs, maar ook het recht op algemeen welzijn worden gegarandeerd. Deze rede-nering geldt ook voor de kinderen en de jongeren in de jeugdpsychiatrie.

Het KRC is de voorbije maanden eveneens gestart met een dossier over labeling en medicalisering. Hiermee bouwt het voort op de werkzaamheden van de Commissie Jeugdzorg. In het najaar van 2011 wil het KRC dit thema verder behandelen in een tentoonstelling in De Loketten en in een onderzoeksrapport.

Het dossier kindermishandeling en geweld wordt op 23 september 2011 gepresenteerd.

Het voorlaatste thema is de kinderarmoedebaarometer. In 2010 heeft het KRC hierover een advies geformuleerd aan de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebelid (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 580/1*). In 2011 heeft het KRC een kinderarmoedebaarometer gemaakt. Het was de bedoeling om hiermee de verschillende doelstellingen en ideeën van het advies te monitoren. Op verschillende terreinen – gezondheid, onderwijs, wonen, ontwikkeling – werd geprobeerd om een nulmeting uit te voeren van de indicatoren van kinderarmoede.

Een laatste thema is kinderopvang. Kind en Gezin vroeg in maart 2010 een advies over de Visienota decreet Kinderopvang (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 600/1*). Het KRC pleit voor een evenwicht tussen de pedagogische, sociale en economische functie van de kinderopvang. Het vraagt ook dat de kwaliteit, de begeleiding van het personeel en het toezicht verzekerd zouden zijn.

II. BESPREKING

Mevrouw *Marijke Dillen* heeft begrepen dat het KRC adviezen geeft op verzoek van ouders, maar ook van minderjarigen. Ze wil weten hoe actief het KRC is bij het geven van adviezen. Daarbij heeft ze het over twee welbepaalde domeinen, namelijk zelfstandig wonen en de verblijfs- en omgangsregeling in het kader van een echtscheiding. Neemt het KRC bijvoorbeeld zelf contact op met een dienst voor begeleid zelfstandig wonen? In Antwerpen verricht deze dienst goed werk. Worden vijftien- of zestienjarigen die vragen hebben over de verblijfs- en omgangsregeling doorgestuurd naar jeugdadvocaten die pro Deo werken? Ze beseft wel dat men van het KRC niet kan verwachten dat het alle betrokkenen ook persoonlijk gaat begeleiden.

Mevrouw *Mieke Vogels* dankt het KRC voor zijn verrijkende inbreng in de Commissie Jeugdzorg. Het nieuwe decreet op de kinderopvang zal in het najaar van 2011 behandeld worden. Ze is het eens met de kinderrechtencommissaris dat er een evenwicht moet worden gevonden tussen de diverse functies van de kinderopvang. Ze wil het met de kinderrechtencommissaris ook hebben over de overgang van de kinderopvang naar het kleu-

teronderwijs. Voor de kinderopvang wordt de lat heel hoog gelegd. De groepen mogen ten hoogste zeven kinderen bevatten. De kinderen moeten voldoende ruimte hebben en moeten voldoende omringd zijn. Als de kinderen echter twee en een half jaar oud zijn, komen ze terecht in klassen van dertig tot vijfendertig kinderen die niet allemaal rijp zijn voor de kleuterschool. Uit een vergelijkend onderzoek van UNICEF blijkt dat in steeds meer landen kinderopvang en kleuteronderwijs een geheel vormen. Op maat van het kind wordt de zorg afgebouwd en wordt pedagogie opgebouwd. Men dient te bedenken dat steeds meer kinderen worden geboren in een kansarm gezin waar men thuis geen Nederlands spreekt. In een dergelijke context zijn de kinderopvang en het kleuteronderwijs belangrijk om gelijke kansen te creëren voor de start van het basisonderwijs. Ze wil graag de mening van de kinderrechtencommissaris hierover kennen. Verschillende gemeenten zijn op lokaal vlak trouwens al bezig met de integratie van kinderopvang en kleuteronderwijs.

Inzake adoptie merkt ze op dat de Conventie van Den Haag de lat heel hoog legt, zowel voor de herkomstlanden als voor de adoptieouders. Daardoor vallen meer en meer adoptiekanalen stil. De onrust bij de kandidaat-adoptieouders wordt steeds groter. Stilaan ontstaat er opnieuw een soort van zwarte markt. Misschien moeten de verschillende kinderrechtencommissarissen samen naar een nieuw evenwicht zoeken.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* vindt dat het co-ouderschap een positieve zaak kan zijn. Dat geldt echter niet voor het coschoolschap, waarbij kinderen de ene week in de ene school les volgen en de andere week in een andere. Ze vraagt zich af of deze kinderen die voortdurend van school moeten veranderen, het moeilijker hebben om te slagen op school.

Ze vindt het ook belangrijk dat kinderen met psychiatrische problemen vlug gepaste hulp krijgen. Dat geldt ook voor de kinderen van ouders met psychische problemen die daarvoor zelf vatbaarder zijn voor psychische problemen. Door het tekort aan kinderpsychiaters zijn er echter lange wachtlijsten. Er is ook geen terugbetalingssysteem. Daardoor wordt het kind uiteindelijk vaak niet behandeld. Het betreft eigenlijk een federale aangelegenheid. Ze wil weten of hierover al overleg werd gepleegd met het federale niveau en of er al aanbevelingen werden geformuleerd.

De heer *John Crombez* bedankt voor de presentatie. De rode draad is de vraag welke rechten de kinderen hebben en hoe ze die kunnen gebruiken. Dat was ook in de Commissie Jeugdzorg het geval.

Hij gaat in op een specifiek probleem dat voorkomt in situaties van co-ouderschap. Soms wordt bij een kind van gescheiden ouders ADHD vastgesteld. Het kind is vaak met elk van beide ouders naar een andere expert geweest, en moet andere medicatie innemen naargelang de ouder bij wie het verblijft. Ook in andere situaties kan het heel schadelijk zijn als de medicatie niet consequent wordt ingenomen. Ook de SIS-kaart is voor de ouders af en toe een middel om een spelletje te spelen. Het jaarverslag formuleert hierover geen conclusies.

Hij gaat ook in op het geval van de drie Roemeense meisjes. Drie maanden na hun vertrek weet de kinderrechtencommissaris blijkbaar niet wat de situatie van deze meisjes is. Zijn ze nog samen? Zijn ze terug bij hun moeder? Is het onderzoek naar de moeder afgerond? Op het moment dat de kinderen werden gerepatriëerd werd er nochtans gezegd dat het de bedoeling was de situatie van nabij te volgen. Hij wil weten of er iemand is die wel een zicht heeft op de situatie. Zijn er in Roemenië zelf instanties die zicht hebben op de situatie en die ons kunnen geruststellen, ook al willen ze geen bijkomende informatie geven?

De heer *Tom Dehaene* stelt vast dat het KRC betreurt dat er in de collectieve schuldenregeling geen plaats is voor de kinderen. Hij vraagt zich af waarvoor het goed zou zijn om de kinderen daarbij te betrekken. Volwassenen die in een schuldensituatie terechtgekomen zijn, zijn daar vaak niet trots op en willen werken aan een oplossing. Ze zullen het er moeilijk mee hebben als de kinderen daarbij betrokken worden. Men hoeft de problemen niet verborgen te houden voor de kinderen. De kinderen mogen echter niet mee ingeschakeld worden om de problemen van de ouders op te lossen. Bij een collectieve schuldbemiddeling gaat het namelijk om een langdurige en zware problematiek. Hij pleit voor de nodige voorzichtigheid bij andere vormen van steun die gezinnen met een schuldenproblematiek krijgen.

Mevrouw *Inge Schoevaerts* zal antwoorden op de vragen die te maken hebben met het ombudswerk. Eerst gaat ze in op de vraag van mevrouw Dillen. Als een minderjarige die het thuis niet meer ziet zitten met het KRC contact opneemt om te zeggen dat hij of zij alleen wil gaan wonen, dan probeert het KRC eerst het probleem in kaart te brengen. Vervolgens licht de KRC-medewerker het wettelijk kader toe, namelijk dat alleen wonen pas kan vanaf zestien jaar en met de toestemming van de ouders. Vervolgens legt de medewerker uit wat de hulpverlening kan doen. De werking van de diensten voor begeleid zelfstandig wonen worden toegelicht. Vervolgens leidt het KRC de jongeren toe naar een JAC. De JAC's zijn regionaal ingebed en vrij toegankelijk voor minderjarigen. Daar kunnen ze dan op een rustige manier uitleggen wat het probleem precies is en wat de vraag precies is. Een JAC-medewerker kan met hen onderzoeken of er een andere oplossing is dan alleen te gaan wonen. Het KRC verwacht dat het JAC dat verder opvolgt, maar het spreekt wel af met de minderjarige dat hij opnieuw contact kan opnemen met het KRC als het JAC hem niet kan helpen of als het contact stroef verloopt. Eventueel kan het KRC dan bij het JAC polsen wat er precies aan de hand is. Het gaat dus om een actieve toeleiding naar lokale diensten die deze zorg beter kunnen opnemen.

Ook wanneer een minderjarige vraagt naar een wijziging van de verblijfsregeling, wordt eerste de achtergrond van deze vraag bekeken. Het KRC doet een beroep op de mogelijkheid om daarover een gesprek aan te gaan met de ouders zelf. Soms vragen minderjarigen een radicale ommekeer van de bestaande regelingen vanwege een kleine reden, bijvoorbeeld dat de weekends bij een van de ouders niet leuk zijn. Dan gaat men eerst na wat daaraan kan worden gedaan en hoe de kinderen dat kunnen bespreken met de ouders. Als dat niet mogelijk is, dan legt het KRC het wettelijke kader uit, namelijk dat de jongeren zelf geen eigen rechtsingang hebben. Een van de ouders moet dus de stap zetten om een wijziging van de verblijfsregeling te vragen. Het KRC licht ook het spreekrecht van de kinderen toe. Als de kinderen daarover verder juridisch advies wensen, dan worden ze doorverwezen naar een jeugdadvoaat. Als de jongeren bereid zijn om hun woonplaats mee te delen, dan worden de adressen meegegeven van de bestaande permanentiedienst van jeugdadvocaten van hun regio. Het KRC legt ook uit hoe ze daarmee contact kunnen opnemen. Er wordt ook beklemtoond dat het voor hen volledig gratis is. Drie elementen komen dus telkens terug: gerichte hulpverlening, die niet zwaar wordt opgenomen, een toelichting van het juridisch kader en een verwijzing naar de bestaande diensten, met indien nodig opvolging van die dienstverlening.

Het coschoolschap waarover mevrouw Van der Borghet het had, is een mogelijk nadelig gevolg van een vechtscheiding. Het KRC beschikt niet over cijfers over eventuele negatieve invloeden van dit systeem op de schoolresultaten. Als een kind in twee scholen is ingeschreven, trekt men gelukkig op tijd aan de alarmbel. Meestal start een van beide ouders dan onmiddellijk een zaak bij de jeugdrechtbank. Deze beslist dan in welke school het kind moet worden ingeschreven. Na het signaal dat hierover werd gegeven in november 2010, hebben de onderwijskoepels aandacht besteed aan coschoolschap op vormingsdagen voor het onderwijspersoneel. Op het terrein maken de directeurs afspraken om het

systeem van coschoolschap te vermijden. De minister van Onderwijs wil het nodige doen om dat systeem in de toekomst te vermijden. Gelukkig komt coschoolschap niet al te vaak voor.

Op de vraag van de heer Dehaene antwoordt mevrouw Inge Schoevaerts dat het KRC niet vraagt naar een actieve participatie van de minderjarige in het tot stand komen van de schuldenregeling. Het KRC vindt bijvoorbeeld wel dat het kindergeld uit het systeem van de schuldenregeling moet worden gehouden. De kinderbijslag mag niet langer worden beschouwd als een onderdeel van het totaalpakket van inkomsten waarover het gezin beschikt. Dit is immers een bijdrage van de overheid die ten goede moet komen van de minderjarige kinderen. Uit het ombudswerk haalt mevrouw Inge Schoevaerts het voorbeeld aan van een minderjarige die niet kan functioneren zonder bril. Die bril was op school echter kapot geraakt. De ouders hebben twee maand moeten aandringen bij de schuldbemiddelaar eer dat bedrag werd vrijgemaakt. Binnen de schuldbemiddeling is er dus weinig ruimte om extra middelen vrij te maken voor de kinderen in het gezin, ook niet als het echt nodig is.

De heer *Bruno Vanobbergen* antwoordt dat de vragen van mevrouw Vogels betrekking hebben op twee thema's waarover het KRC in het najaar een advies zal uitbrengen.

De opmerking over de overgang van de kinderopvang naar de kleuterklas is terecht. Tien tot vijftien jaar geleden was er een discussie over de overgang van de kleuterklas naar het eerste leerjaar. Op dit ogenblik proberen heel wat scholen om die overgang zo flexibel mogelijk te laten verlopen. Nu kan een soortgelijke discussie worden gevoerd over de overgang van de kinderopvang naar de kleuterklas. Bij de opmaak van het advies over de kinderopvang zal het KRC rekening houden met de opmerkingen van mevrouw Vogels en met de suggestie van de UNICEF-studie.

Het KRC bereidt ook een advies voor over adoptie. Het spanningsveld dat door mevrouw Vogels wordt aangehaald is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De heer Bruno Vanobbergen verkiest om deze discussie te voeren op het ogenblik dat het advies van het KRC klaar is. Het KRC is trouwens van plan om zijn adviezen over belangrijke thema's toe te lichten in commissie. Het wil zijn inbreng niet beperken tot de toelichting van het jaarverslag.

Op de vraag van mevrouw Van der Borgh over de kinder- en jeugdpsychiatrie antwoordt hij dat het KRC de voorbije maanden vooral gefocust heeft op het onderwijs van jongeren en kinderen binnen de jeugdpsychiatrie. Daarover kwamen immers heel wat signalen binnen. Het ging onder meer om het fenomeen schoolweigering, waardoor sommige kinderen al verschillende jaren niet naar school kunnen gaan. Het KRC wilde deze problematiek echter breder bekijken. Er zijn namelijk ook vergelijkbare problemen bij kinderen en jongeren die in de residentiële zorg zitten, bijvoorbeeld vanwege een drugsverslaving. Vaak verlopen de contacten tussen de instelling en de thuisschool moeilijk. Als het bredere thema van de medicalisering wordt aangepakt, dan zullen wellicht ook de problemen aan bod komen waarvoor de federale overheid bevoegd is. Tot nog toe heeft het KRC echter vooral gefocust op de problemen met het recht op onderwijs.

Het KRC heeft de wachtlijsten in de psychiatrie meegenomen in de nota over het zorgtekort. In dit verband gaat hij ook in op de vraag van de heer Crombez over ADHD. Het KRC heeft signalen gekregen dat een sterk gestandaardiseerde manier van hulpverlening problemen creëert. Dit blijkt ook uit de interviews van kinderen met gedragsproblemen, aan de hand van focusgroepen en andere methodieken. Momenteel is het binnen de hulpverlening nog moeilijk om met dat principe rekening te houden. In de nota over zorgtekort is het KRC op zoek gegaan naar een hulpverlening die sterk ingebed is binnen de particulariteit van elke vraag.

De heer *John Crombez* grijpt terug naar het voorbeeld van de rilatine. Welke instantie kan erop toezien dat een kind geen verschillende medicatie krijgt naargelang het bij de ene ouder verblijft of bij de andere?

De heer *Bruno Vanobbergen* vindt dit een moeilijke vraag. Het valt moeilijk te controleren of de medicatie wordt ingenomen. De jongeren vergeten soms hun medicatie of nemen ze bewust niet in. Dat geldt zeker voor rilatine. Een van de deelnemers aan het onderzoek kan heel hard lopen. Hij gaf toe dat hij zijn medicatie niet neemt als hij gaat trainen of als hij aan wedstrijden deelneemt. Een vergelijkbaar antwoord kreeg men van een jongen die heel goed kon tekenen. Als hij creatief wou zijn, nam hij zijn medicatie niet. Vaak zijn het de scholen die zorgen voor het toedienen van de medicatie, ook in het middelbaar onderwijs. De betrokken jongeren moeten enkele keren per dag naar het secretariaat om hun medicatie te nemen. Hij heeft geen pasklare oplossing voor dit probleem.

Op de vraag over de Roemeense meisjes antwoordt hij dat het KRC op 31 maart 2011, dus drie dagen na de terugkeer van de meisjes, contact heeft gehad met de jeugdzorg in Oradea. Toen werd gezegd dat de meisjes nog in Boekarest verbleven. Men aarzelde om het uitgetekende hulptraject uit te voeren omdat Vlaamse media in Oradea aanwezig waren. Men heeft toen ook gezegd dat verdere contacten dienden te verlopen via de minister voor Jeugdzorg. Het KRC heeft na 31 maart 2011 nog verschillende keren geprobeerd om contact op te nemen, maar het heeft geen antwoorden meer gekregen op zijn vragen. Het KRC heeft ook contact opgenomen met UNICEF Roemenië met de vraag om de minister voor Jeugdzorg mee aan te spreken. De heer *John Crombez* herinnert aan zijn vraag of er in België iemand is die wel op de hoogte is van de situatie van de meisjes. Op die vraag antwoordt de heer *Bruno Vanobbergen* ontkennend.

Tom DEHAENE,
voorzitter

John CROMBEZ,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ADHD	attention deficit hyperactivity disorder
JAC	jongerenadviescentrum
KRC	Kinderrechtencommissariaat
mpi	medisch-pedagogisch instituut
SIS	Sociaal Informatiesysteem
UNICEF	United Nations Children's Fund
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap